

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

gemeente

Winterswijk

Inleiding

Dit programma is uitgewerkt in vier onderdelen: meedoen in sport, cultuur, onderwijs en werk.

Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het in programma 2 vooral gaat om meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.

De kracht van sport, cultuur en verenigingen

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt: een belangrijke factor voor welzijn. We zetten in op de verbinding tussen kunst, cultuur, onderwijs en het sociaal domein. Sport zorgt voor preventie, ontspanning en een gezond leven. Samen met cultuur dragen zij bij aan persoonlijke ontwikkeling. Wij waarderen dat en dragen hieraan bij.

Bestaanszekerheid

Het hebben van werk en daarmee het meedoen in de samenleving draagt in hoge mate bij aan het welzijn en het voorkomen van armoede van mensen. We ondersteunen de weg naar een reguliere baan rekening houdend met de kwetsbaarheid en ontwikkelkansen.

Onderwijs voor iedereen

Gelijke kansen betekent soms ongelijk investeren; passend en bereikbaar onderwijs is essentieel. Voor gelijke kansen werken we samen met onderwijs en verenigingen.

2.1 Cultuur

Ambitie

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt. Cultuur is een belangrijke factor voor het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners. Cultuur draagt ook bij aan een aantrekkelijke fysieke omgeving. Het is daarmee ook een belangrijke drager van onze toeristische alsook de economische sector. We willen cultuur behouden en waar mogelijk versterken.

Relevante documenten:

- Cultuurnota.
- Museumvisie.
- Erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'.
- Beleidsnota 'Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk'.
- Beleidsnota 'Aardkundige waarden in Winterswijk'.
- Kerkervisie Oost Achterhoek.

Doelstellingen

Combineren van voorzieningen waar mogelijk

Activiteiten

Toekomstvisie voorzieningen

Kwaliteit (toelichting)

In 2018 is onze cultuurnota vastgesteld. Hierop is ons huidige cultuurbeleid gebaseerd. We actualiseren onze visie op cultuur en vernieuwen onze speerpunten zodat ze aansluiten bij de huidige tijd. We leggen in 2024 een nieuwe cultuurnota ter besluitvorming voor. We schetsen hierin een toekomstbeeld voor kunst en cultuur in Winterswijk. Het moet een gezamenlijk beeld zijn dat gedeeld wordt door betrokkenen en dat perspectief biedt voor komende jaren. We hebben hierbij aandacht voor integraliteit en de kracht van kunst en cultuur binnen andere disciplines en domeinen. We kijken waar culturele voorzieningen elkaar kunnen versterken en waar mogelijk zaken kunnen combineren.

Tijd (toelichting)

De planning is om een kadernota ter besluitvorming voor te leggen aan college en raad in het 4e kwartaal van 2023, waarmee we kaders ophalen voor de op te stellen cultuurnota. Daarna zal er gestart worden met participatie om zo in het najaar van 2024 een nieuwe cultuurnota ter besluitvorming aan de raad voor te kunnen leggen.

Doelstellingen

Inzetten op behoud en ontwikkeling van (fysiek) erfgoed

Activiteiten

Uitvoeringsagenda erfgoednota "Wi-j doet 't samen"

Kwaliteit (toelichting)

Evaluatie Erfgoedbeleid Oost Achterhoek

In 2024 evalueren we ons gezamenlijke erfgoedbeleid met Aalten en Oost Gelre. We doen een voorstel voor de volgende beleidsperiode. De focus zal liggen bij de wettelijke taak vanuit de omgevingswet.

Omgevingswet

Op dit moment loopt het pilotproject "De verhalenfabriek". Dit project heeft twee doelen: ten eerste integraal met de beleidsvelden landschap en biodiversiteit, cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden "het verhaal van de plek" in kaart brengen. Dit kunnen we dan inbrengen bij ruimtelijke ontwikkelingen en is in de geest van de Omgevingswet (waar bijvoorbeeld vanaf invoering ook de omgeving van een monument moet worden meegewogen). Ten tweede met dezelfde informatie inspiratie bieden aan initiatiefnemers. Door in een vroege fase van een initiatief inspiratie mee te geven dat in lijn is met ons beleid, is de verwachting dat de latere toetsing bij initiatieven soepeler en sneller verloopt. En daarmee ook een meer positieve ervaring is voor de initiatiefnemer.

We gebruiken de ervaringen van het pilotproject "De verhalenfabriek" om erfgoed omgevingswetproof in de ruimtelijke ordening te integreren.

Keukentafelgesprekken duurzaamheid en subsidie gemeentelijke monumenten.

Vanuit de opgave duurzaamheid ondersteunen we eigenaren van monumenten en karakteristieke panden via de inzet van een expert (keukentafelgesprekken).

Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek

In 2024 maken we onderdeel uit van het cultuur en erfgoedpact Achterhoek. Hier blijven wij onderdeel van in de komende jaren.

Tijd (toelichting)

Indicatoren

- Het huidige niveau van het culturele aanbod blijft in stand.
- Diverse samenwerkingsverbanden zijn succesvol en dragen bij aan het culturele leven in Winterswijk.
- De activiteiten uit de uitvoeringsagenda's zijn behaald.

Risico's

- Het aantal bezoekers blijft achter als gevolg van economische ontwikkelingen.

- Het 'vermarkten' van archeologische en aardkundige waarden lukt onvoldoende door gebrek aan capaciteit (denk aan bijvoorbeeld afname vrijwilligers).
- Bij monumenten wordt het bij onderhoud en restauratie steeds moeilijker om aan vakmensen en materialen te komen. Hierdoor lopen subsidieaanvragen nog wel eens langer door. Of komen er aanvullende kosten doordat er extra schade ontstaat door te lang wachten op herstel.

Effect bezuinigingen

Het stopzetten van een aantal activiteiten rondom cultuurhistorie kan leiden tot vermindering van het aanbod aan activiteiten op dit onderwerp.

Het met ingang van 2026 stopzetten van de subsidie voor de coördinatie van cultuureducatie door Boogie Woogie leidt ertoe dat scholen zelf het aanbod van cultuur binnen het onderwijs (primair onderwijs) af moeten stemmen met de cultuuraanbieders. Onze deelname aan het convenant Cultuur en Onderwijs staat onder druk.

De subsidie aan de stichting Ondernemen met Cultuur wordt verlaagd. Dit betekent dat de stichting Ondernemen met Cultuur minder budget krijgt voor het uitvoeren van activiteiten.

De subsidie aan de lokale omroep wordt naar verwachting per 2026 vervangen door een Rijksbijdrage. De gemeente krijgt vanaf dat moment geen inwonerbijdrage meer vanuit het Gemeentefonds. Het Rijk verstrekt enkel nog bijdrages aan Streekomroepen. Dit houdt in dat er voor negen Achterhoekse gemeenten vanaf dat jaar alleen nog één Streekomroep zal bestaan. Lokale omroepen zullen met deze Streekomroep kunnen fuseren of komen te verdwijnen.

Om te zorgen dat de lokale omroep RTV Slingeland als een gelijkwaardige partner in gesprek kan met Regio8 over de groei naar een streekomroep, wordt vanaf 2024, incidenteel, de gemeentelijk bijdrage verhoogd naar €1,25 per inwoner totdat de subsidie wordt vervangen door de Rijksbijdrage. Deze verhoging van € 18.311 (zijnde (€ 36.561 - € 18.250) wordt niet eerder uitbetaald dan dat gesprekken hierover zijn afgerond en hebben geleid tot een verdere kwaliteitsverbetering van de lokale omroep, waarbij zij wel een lokale kleur en herkenbaarheid zal behouden en de eigen exploitatiebegroting sluitend is waarbij de extra middelen uitsluitend kunnen worden aangewend ten behoeve van de samenwerking richting een streekomroep. Het realiseren van het cultuurgebouw binnen Woow wordt getemporiseerd. Tot Woow is gerealiseerd houden we de culturele voorzieningen die we in Woow willen huisvesten, namelijk de bibliotheek en Boogie Woogie, als voorziening in stand.

De aanleg van historische paden vindt geen doorgang, waardoor de bijdrage van deze paden aan de cultuurhistorie van Winterswijk niet wordt benut. Hierdoor blijft mogelijk een positief effect op het toerisme onbenut.

De subsidie aan Vereniging het Museum wordt verhoogd met € 5.000, zodat zij de opslagfunctie voor stukken en materialen die historisch van belang zijn, kan blijven vervullen.

2.2 Sport

Ambitie

Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. Daarom verbinden we sport aan de inclusie agenda. Sport levert een belangrijk aandeel in preventiedoelen. We stimuleren mensen die weinig tot niet actief zijn, tot meer bewegen.

Relevante documenten:

- Sportnota.

- Lokaal sportakkoord.
- Regionaal sportakkoord.
- Onderzoek 'Financiering sport in Winterswijk'.

Doelstellingen

Het stimuleren van mensen tot (meer) beweging

Activiteiten

Uitvoeren activiteiten Achterhoek in beweging en lokaal sportakkoord

Kwaliteit (toelichting)

Samen met Achterhoek in Beweging stimuleren we sport, bewegen en een gezonde leefstijl onder de inwoners. In het regionale Beweeg- & Sportakkoord zijn de ambities vastgelegd. In 2024 wordt prioritering aangebracht in de thema's. De Thema's zijn 1. Inclusie en diversiteit; 2. Vaardig in bewegen; 3. Vitaal en veilig sportklimaat; 4. Maatschappelijke waarde van topsport; 5. Sport en preventie.

Lokaal wordt intensiever intern (sociaal domein, gezondheid, sport/cultuur, onderwijs, openbare ruimte) de verbinding gemaakt. De preventieve kracht van sport wordt benut als onderdeel van een set maatregelen rondom een gezonde en actieve leefstijl. In 2024 worden hier specifiek programma's en activiteiten aan gekoppeld voor onze inwoners. Dit met het doel gezonde jeugd, vitaal ouder worden en vitale sportaanbieders.

Tijd (toelichting)

Januari 2024 wordt gestart met de uitvoeringsagenda.

Doelstellingen

Sportvoorzieningen zijn toekomstbestendig en betaalbaar

Activiteiten

We hebben een duurzaam zwembad met een gezonde exploitatie

Kwaliteit (toelichting)

Bij de begroting 2024 is het voorstel gedaan om het overdekte zwembad Jaspers in stand te houden en te wachten op een beter financieel perspectief voor de gemeente. Intussen doen we wat noodzakelijk is om het overdekte zwembad in bedrijf te houden en onderzoeken we de mogelijkheden van samenwerking met andere organisaties en/of buurgemeenten.

Dit betekent dat er vooralsnog geen voorstellen komen voor een grondige renovatie of nieuwbouw. Mochten er zich onvoorziene situaties voordoen die de uitvoering van zwemactiviteiten beletten dan zullen we in samenspraak met het zwembadbestuur bezien welke oplossingen mogelijk en of noodzakelijk zijn.

Tijd (toelichting)

In het kader van het investeringsprogramma onderzoeken we hoe we de voorziening ook op de lange termijn kunnen en willen behouden.

We werken aan een nieuw, eerlijk en eenvoudiger financieringssysteem voor sportverenigingen

Kwaliteit (toelichting)

Planning is om in 2024 in overleg met de sportverenigingen te komen tot een nieuw plan voor een financieringssysteem, waarbij in elk geval rekening wordt gehouden met ledenaantallen en binnensport/buitensport (en daarmee samenhangende compensatiemogelijkheden). Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de contributie redelijk blijft.

Tijd (toelichting)

Het voorstel is om de uitgaven voor de bekostiging van de sportaccommodaties jaarlijks met €41.000 te verlagen vanaf 2026.

Indicatoren

- Het aantal actieve sporters stijgt (bron: Waarstaatjegemeente).
- Het aantal maatschappelijke activiteiten bij sportverenigingen breidt zich uit.
- Door het sportakkoord Winterswijk sluiten organisaties als onderwijs, zorg en bedrijfsleven zich aan bij activiteiten voor sport en bewegen in Winterswijk.

Risico's

De risico's zijn zo divers dat ze in elk project of in elke activiteit apart worden afgewogen.

Effect bezuinigingen

Het gefaseerd afschaffen van de compensatie zaalhuur zal bij gelijk gebruik van negatieve invloed zijn op de financiële positie van de verenigingen. Compensatie van het inkomensverlies zal mogelijkwijs leiden tot verhoging van contributies. De betaalbaarheid van deelname aan het verenigingsleven zal voor inwoners met lage inkomens onder druk komen te staan. De kans bestaat dat het aantal aanvragen voor de meedoenregeling kinderen en volwassenen toeneemt waardoor het hiervoor beschikbare budget niet toereikend kan zijn. Bij een toename van het aantal aanvragen voor meedoenregeling kinderen kan dit leiden tot een budgetoverschrijding (open eind regeling). Voor de meedoenregeling volwassenen kan dit betekenen dat mogelijk niet alle aanvragen kunnen worden gehonoreerd, maar de verwachting is dat het budget voldoende ruimte biedt om de toenemende vraag op te kunnen vangen.

2.3 Inkomen en participatie

Ambitie

Wij zorgen ervoor dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Werk en inkomen en een goed vangnet voor bestaanszekerheid zijn hiervoor belangrijk.

Winterswijk voelt zich verantwoordelijk voor de opvang van vluchtelingen en we bouwen mee aan de maatschappij waar iedereen dezelfde kansen heeft. We dragen zorg voor een goede start van nieuwkomers.

Relevante documenten:

- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het stuur.
- Beleidskader 2018 – 2022 Sociaal Domein 'Meedoen in Winterswijk'.
- Beleidsnotitie Wet inburgering 2022.

Doelstellingen

Nieuwkomers en statushouders moeten zo goed mogelijk inburgeren

Activiteiten

Monitoring nieuwe wet Inburgering

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 blijft het de opdracht voor de gemeente om de Inburgeringswet 2021 uit te voeren en te monitoren.

De monitoring zal plaats vinden op de volgende onderdelen:

- Brede intake (klanttevredenheid).
- PIP (Persoonlijk plan Inburgering en Participatie) (klanttevredenheid).
- MAP (Module Arbeidsmarkt en Participatie): Draagt deze bij aan toeleiding naar de arbeidsmarkt?
- Financieel ontzorgen: Is de gekozen werkwijze werkbaar en voorkomt het financiële problemen?
- Financiële zelfredzaamheid: Leren nieuwkomers voldoende om financieel zelfredzaam te zijn/worden?
- PVT (Participatieverklaringstraject): Draagt het programma voldoende bij aan participeren in Nederland of missen er nog thema's?
- Maatschappelijke begeleiding: Zijn er verbeterpunten, loopt het ergens spaak?
- Inburgeringstraject taalaanbieders, subregionaal op inhoud en regionaal op contractniveau.
- Participatieaanbod: Is er voldoende aanbod, leidt het aanbod toe naar (vrijwilligers)werk, meedoen in de maatschappij?

De verwachting is dat het aantal inburgeraars in 2024 zal stijgen.

De uitdaging blijft om voldoende leerroutes aan te kunnen bieden, vanwege het aanhoudende docententekort.

Goede afstemming met de inburgeringsscholen is van groot belang. Dit wordt regionaal opgepakt.

Tijd (toelichting)

Monitoring vindt geheel 2024 plaats. Ieder kwartaal wordt de balans opgemaakt en de processen indien nodig bijgestuurd.

Opvang Oekraïners

Kwaliteit (toelichting)

Het betreft duurzame opvang voor plusminus 175 ontheemden uit Oekraïne op de locatie Vredense Hof in Winterswijk. Daarnaast worden er bij particulieren nog een aantal ontheemden opgevangen.

Tijd (toelichting)

De opvanglocatie is in ieder geval beschikbaar tot september 2024. Verwacht wordt dat de opvang ook daarna nog noodzakelijk zal zijn. De mogelijkheden voor opvang na 1 september 2024 worden onderzocht.

Doelstellingen

Voorkomen en bestrijden van armoede en schulden

Activiteiten

Evalueren bewindvoering en indien nodig bijstellen werkwijze

Kwaliteit (toelichting)

We gaan onderzoeken of wij gebruik gaan maken van 'Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind', waarbij we als gemeente de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste geholpen is met voortzetting van het bewind of dat volstaan kan worden met een lichtere vorm van ondersteuning. Het onderzoek start in het vierde kwartaal 2023 en loopt door in 2024.

Tijd (toelichting)

Afronding onderzoek vierde kwartaal 2024.

Meedoenregeling kinderen

Kwaliteit (toelichting)

De kindregelingen zijn geëvalueerd in 2023. Er is onderzocht of ze nog voldoende bijdragen aan het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen: het meedoen van kinderen aan de samenleving en het daardoor verkleinen van sociale achterstanden. Uit de evaluatie blijkt dat de kindregelingen in grote lijnen voldoen. Binnen de bestaande kaders zijn in het nieuwe beleid andere accenten gelegd, zodat het meer aan gaat sluiten bij de hedendaagse praktijk voor opgroeiende kinderen. De belangrijkste accenten zijn:

- Een computer/laptop per middelbare scholier in plaats van per huishouden.
- De budgetten voor schoolkosten en sociaal-culturele kosten worden samengevoegd zodat er meer keuzemogelijkheden zijn voor ouders en kinderen. Ook wordt er een splitsing gemaakt in deze budgetten voor de leeftijden 0-4 jaar, 4-12 jaar en 12-18 jaar. Zodat de hoogte van de budgetten 'meegroeien' met de leeftijd van de kinderen.

Tijd (toelichting)

Dit is een continu proces.

Meedoenregeling voor volwassenen

Kwaliteit (toelichting)

Het bereik van de doelgroep liet in 2023 te wensen over. In 2024 wordt nader onderzocht hoe het bereiken van de doelgroep kan worden verbeterd. Dit kan onder andere door het aanvraagformulier te versimpelen.

Tijd (toelichting)

Doelstellingen

We ondersteunen inwoners naar regulier werk of zinvolle dagbesteding

Activiteiten

Stabilisering van het aantal bijstandsgerechtigden

Kwaliteit (toelichting)

Voor de ontwikkeling van het bestandsvolume is voor 2023 de nullijn gehanteerd. Uit de bestandscijfers van Fijnder per 1 augustus 2023 blijkt dat het bestand van gemeente Winterswijk is toegenomen met 3,7%. Dit is vooral toe te schrijven aan een hogere instroom van statushouders gehuisvest in Winterswijk. De uitstroom in de eerste acht maanden van 2023 is vergelijkbaar met die van 2022.

Tijd (toelichting)

Het beheersen van het bestandsvolume bijstandsgerechtigden is een continu proces.

Indicatoren

- Het aantal bijstandsgerechtigden blijft op het niveau van 2022.
- We komen uit met het rijksbudget voor het betalen van bijstandsuitkeringen.
- Het aantal problematische schulden daalt.
- De kosten voor bewindvoering dalen.

Risico's

- De economie verslechtert waardoor er meer mensen een beroep op een bijstandsuitkering doen.
- Door de hoge inflatie komen er steeds meer mensen met problematische schulden.
- De financiële compensatieregeling van het Rijk voor opvang Oekraïense vluchtelingen wordt niet verlengd terwijl we nog wel Oekraïners opvangen.

Effect bezuinigingen

Het verlagen van het beschikbare budget voor de Meedoenregeling voor volwassenen kan ertoe leiden dat het plafond van het beschikbare budget wordt bereikt, maar waarschijnlijk biedt het budget voldoende ruimte om de toenemende vraag op te kunnen vangen.

Het stoppen van de opgave armoedevrij Winterswijk wordt binnen de begroting opgevangen door incidenteel in 2024 een bedrag van € 50.000 vrij te maken. Dit budget zal worden aangewend voor het formuleren van een concreet plan ter realisatie van de doelstelling Winterswijk Armoedevrij 2040 in samenwerking met de gemeenschap en belanghebbende partijen, waaronder het Platform Armoedevrij Winterswijk. Daarnaast zal een deel van dit bedrag worden gebruikt om de netwerken voortkomende uit de opgave financieel te onderhouden totdat zij worden opgenomen in het reeds genoemde plan armoedevrij 2040. Het plan dient als leidraad voor de acties en interventies die zullen bijdragen aan het bereiken van de armoedevrije status in 2040. Dit voorstel beoogt de gemeente in staat te stellen strategische stappen te ondernemen en concrete maatregelen te treffen om de ambitie van een armoedevrij Winterswijk in 2040 te realiseren. De mogelijke voorstellen worden ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

De werkaanvaardingspremie die bedoeld was als extra motivatie voor mensen in de bijstand om aan het werk te gaan, vervalt. Bemiddeling naar werk kan hierdoor bemoeilijkt worden.

Door het niet invoeren van de Basisbanen vervalt een extra instrument om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die moeilijk bemiddelbaar zijn, aan het werk te krijgen.

2.4 Educatie

Ambitie

Onderwijs is essentieel voor iedereen. Daarom werken we aan gelijke kansen samen met onderwijs en verenigingen.

We bouwen onderwijsvoorzieningen conform het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), duurzaam, met goede ventilatie en groene schoolpleinen.

Relevante documenten:

- Integraal huisvestingsplan Onderwijs 2021-2037.
- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Doelstellingen

Onderwijshuisvesting wordt uitgevoerd conform het Integraal huisvestingsplan

Activiteiten

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan (IHP) scholen

Kwaliteit (toelichting)

Bij de begroting 2024 stellen we voor de uitvoering van het IHP te temporiseren totdat het financieel perspectief van de gemeente is verbeterd. De realisatie van een schoolgebouw ten behoeve van het buurtschapsonderwijs (Woold) wordt wel conform het IHP voortgezet. Dit vanwege het feit dat school Miste-Corle inmiddels is gesloten en kinderen in noodlokalen les krijgen. De andere projecten IKC Zuid-west (De Schakel, Julianaschool en de Korenburg), De Vrijeschool De Esch en 't Kempken worden 'on hold' gezet. Wel zal er in samenspraak met de betreffende schoolbesturen zoveel mogelijk verder gewerkt worden aan voorbereidende werkzaamheden zoals inhoudelijke samenwerking en locatiekeuzes. Deze scholen worden opgenomen in het investeringsprogramma. We zullen de risico's van het vooruitschuiven van de projecten/investeringen in beeld brengen. Denk daarbij aan verdere verduurzaming en verbetering van het binnenklimaat van scholen.

Tijd (toelichting)

Samen met het onderwijsveld wordt een nieuwe planning opgesteld, waarbij de afwegingen i.h.k.v. het investeringsprogramma leidend zijn

Doelstellingen

We bevorderen kansen gelijkheid

Activiteiten

Aanpak laaggeletterdheid

Kwaliteit (toelichting)

In de Achterhoek kan iedereen die ondersteuning in zijn basisvaardigheden kan gebruiken, moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen, een passend leertraject volgen.

Tijd (toelichting)

Het is een continue proces.

Inzet NPO middelen

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn we vanaf september 2022 gestart met de volgende activiteiten, deze zullen worden voortgezet in 2024:

- Het versterken van het leesaanbod op alle scholen door middel van lessen en workshops vanuit de bibliotheek.
- Activiteiten voor sociale en emotionele ontwikkeling van tieners door middel van cultuureducatie. Dit aanbod is er voor de drie middelbare scholen in Winterswijk en is afgestemd op de behoefte vanuit de scholen.
- De buitenruimtes bij de middelbare scholen worden verbeterd, zodat er mogelijkheden zijn voor sport, cultuur en educatie.
- Middelbare scholen kunnen jaarlijks gebruikmaken van voorstellingen van een theatergezelschap dat voorstellingen met een boodschap ontwikkelt. Dit kan een maatschappelijk thema zijn dat aansluit bij de beleveniswereld van de leerlingen.
- Vanaf mei 2023 is de verlengde schooldag voor het basisonderwijs in Winterswijk uitgebreid met extra leesaanbod onder begeleiding van een consulent van de bibliotheek. Dit om de kinderen een extra steuntje in de rug te geven op het gebied van leesvaardigheid en digitale vaardigheden.
- Als gemeente ontvangen we een tijdelijke specifieke uitkering gericht op versterking van de bibliotheek. Dat komt omdat we in Winterswijk 'hoog scoren' op onderwijsachterstanden en op laaggeletterdheid. Er is hierbij een cofinanciering vanuit de gemeentelijke NPO-middelen. Van die extra NPO-middelen zal de bibliotheek het aanbod voor kinderen en jongeren de komende jaren uitbreiden. Het programma bij de bibliotheek start in 2024.

Tijd (toelichting)

De middelen zijn tijdelijk en moeten in het schooljaar 2024-2025 volledig besteed zijn.

Indicatoren

- Aantal mensen dat deelneemt aan alfabetiseringstrajecten.
- Voortgang (ver)bouw scholen volgens planning 1e fase Integraal huisvestingsplan.

Risico's

- Integraal huisvestingsplan: stijgende bouwkosten.

Effect bezuinigingen

De uitvoering van het IHP wordt getemporeerd totdat het financieel perspectief van de gemeente is verbeterd. Voor school Woold kunnen we de huidige situatie echter niet langer voortzetten. Daar werken we komend jaar aan een definitieve oplossing. De andere scholen zullen moeten wachten en worden opgenomen in het investeringsprogramma. We zullen de risico's van het vooruitschuiven van investeringen in beeld brengen. Denk daarbij aan verdere verduurzaming en verbetering van het binnenklimaat van scholen.

Financiële onderbouwing programma 2

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
2.1 Cultuur								
1222 Archeologie	2	0	0	0	0	0	0	0
1700 Gebiedsontwikkeling Steengroeve	20	0	0	0	0	0	0	0
934 Archeol.& cult.hist. adv. bel.ontw	2	0	0	0	0	0	0	0
935 Cultuurhistorie Gem.monument aanvrv/verg/subs	205	0	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	25	25	52	77	77	77	77
5.6 Media	0	249	0	0	0	0	0	0
Totaal 2.1 Cultuur	229	274	25	52	77	77	77	77
2.2 Sport								
1254 Gebouwenbeheer/onderh Sportacomm	18	0	0	0	0	0	0	0
495 Subsidies en rel. beheer sportver.	41	0	0	0	0	0	0	0
496 Breedtesport	111	0	0	0	0	0	0	0
501 Beheer&verhuur binnensportacc.	546	0	0	0	0	0	0	0
5.1 Sportbeleid en activering	0	473	0	189	189	189	178	0
5.2 Sportaccommodaties	0	1.032	592	5	597	597	597	597
Totaal 2.2 Sport	717	1.505	592	194	786	786	775	597
2.3 Inkomen en participatie								
1626 Transitie Participatiewet	1.063	0	0	0	0	0	0	0
322 Uitkeringen	7.959	0	0	0	0	0	0	0
329 Plaatsing asielzoekers	2.778	0	0	0	0	0	0	0
333 Realisatie van uitstroom	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	0	8.682	8.682	0	8.682	8.682	8.682	8.682
6.4 WSW en beschut werk	0	3.985	1.054	91	1.145	1.096	1.084	1.084
6.5 Arbeidsparticipatie	0	353	0	0	0	0	0	0
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	11.800	13.020	9.736	91	9.827	9.778	9.766	9.766
2.4 Educatie								
1261 Gebouwenbeheer/onderh Peuterspeelz	-5	0	0	0	0	0	0	0
1741 Nationaal Programma Onderwijs	60	0	0	0	0	0	0	0
462 uitv verord onderwijshuisv	155	0	0	0	0	0	0	0
466 Beoordeling en subsidiëren proj. OAB	838	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	142	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	1.305	879	0	879	879	879	879
Totaal 2.4 Educatie	1.047	1.447	879	0	879	879	879	879
2.5 Economie & Lobby								
1141 Beheer Warenmarkt	0	0	0	0	0	0	0	0

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
312 Vergunningaanvr. markt en wachtlijst beheer	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 2.5 Economie & Lobby	1	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	13.794	16.246	11.232	337	11.569	11.520	11.496	11.318
Lasten								
2.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten								
1902 AMBT Pr2 Meedoen in Achterhoek	1.071	0	0	0	0	0	0	0
1912 KAPL Pr2 Meedoen in Achterhoek	2.318	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 2.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	3.389	0	0	0	0	0	0	0
2.1 Cultuur								
1222 Archeologie	20	0	0	0	0	0	0	0
1258 Gebouwenbeheer/onderh. Cult & Archeol.	43	0	0	0	0	0	0	0
1551 Overige culturele activiteiten	82	0	0	0	0	0	0	0
1559 WGR Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	123	0	0	0	0	0	0	0
1628 Cultuur en erfgoedpact	15	0	0	0	0	0	0	0
1670 IJsbaan	9	0	0	0	0	0	0	0
1681 Project Weurden	88	0	0	0	0	0	0	0
1700 Gebiedsontwikkeling Steengroeve	48	0	0	0	0	0	0	0
397 Toeristisch recreatief beleid alg.	130	0	0	0	0	0	0	0
505 Subsidie muziekonderwijs	736	0	0	0	0	0	0	0
506 Subsidie bibliotheekwerk	420	0	0	0	0	0	0	0
508 Subsidie muziekverenigingen	63	0	0	0	0	0	0	0
510 In stand houden carillon	7	0	0	0	0	0	0	0
863 Subsidie De Storm	571	0	0	0	0	0	0	0
864 Subsidie Oudheidkunde musea	154	0	0	0	0	0	0	0
934 Archeol.& cult.hist. adv. bel.ontw	34	0	0	0	0	0	0	0
935 Cultuurhistorie Gem.monument aanvr/verg/subs	177	0	0	0	0	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	1.654	1.553	123	1.676	1.653	1.628	1.613
5.4 Musea	0	190	190	16	206	206	206	206
5.5 Cultureel erfgoed	0	579	394	176	570	461	461	461
5.6 Media	0	722	472	19	491	491	454	454
Totaal 2.1 Cultuur	2.719	3.145	2.608	333	2.942	2.811	2.750	2.734
2.2 Sport								

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1254 Gebouwenbeheer/onderh Sportaccomm	724	0	0	0	0	0	0	0
1566 Beheer en ond sportaccomodaties	164	0	0	0	0	0	0	0
1569 Subsidiering strandbad	28	0	0	0	0	0	0	0
1637 Achterhoek in beweging	35	0	0	0	0	0	0	0
492 Subsidie Stichting Zwembaden	474	0	0	0	0	0	0	0
495 Subsidies en rel. beheer sportver.	106	0	0	0	0	0	0	0
496 Breedtesport	267	0	0	0	0	0	0	0
501 Beheer&verhuur binnensportacc.	310	0	0	0	0	0	0	0
5.1 Sportbeleid en activering	0	1.421	902	95	997	997	977	925
5.2 Sportaccommodaties	0	2.859	2.991	-339	2.653	2.911	2.881	2.832
Totaal 2.2 Sport	2.108	4.280	3.893	-244	3.650	3.908	3.858	3.757
2.3 Inkomen en participatie								
1430 Anti Discriminatie Voorziening	7	0	0	0	0	0	0	0
1511 SDOA	4.320	0	0	0	0	0	0	0
1626 Transitie Participatiewet	7.027	0	0	0	0	0	0	0
1652 Ondersteuning vrijwilligers	97	0	0	0	0	0	0	0
1696 Armoedevrij	169	0	0	0	0	0	0	0
317 Schuldhulpverlening (incl. Stadsbank)	400	0	0	0	0	0	0	0
322 Uitkeringen	8.205	0	0	0	0	0	0	0
329 Plaatsing asielzoekers	2.880	0	0	0	0	0	0	0
333 Realisatie van uitstroom	3.027	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	0	12.510	11.122	-225	10.896	10.741	10.731	10.731
6.4 WSW en beschut werk	0	9.507	6.514	0	6.514	6.220	6.131	6.131
6.5 Arbeidsparticipatie	0	5.696	5.296	687	5.983	5.983	5.983	5.983
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	26.133	27.712	22.932	461	23.393	22.943	22.845	22.845
2.4 Educatie								
1261 Gebouwenbeheer/onderh Peuterspeelz	4	0	0	0	0	0	0	0
1665 Onderwijsbeleid	143	0	0	0	0	0	0	0
1738 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	31	0	0	0	0	0	0	0
1741 Nationaal Programma Onderwijs	60	0	0	0	0	0	0	0
462 uitv verord onderwijshuisv	499	0	0	0	0	0	0	0
466 Beoordeling en subsidiëren proj. OAB	838	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	1.724	1.529	-5	1.524	1.522	1.764	1.732
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	2.338	1.805	57	1.863	1.968	1.967	1.967
Totaal 2.4 Educatie	1.575	4.062	3.335	53	3.387	3.490	3.732	3.699

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2.5 Economie & Lobby								
1141 Beheer Warenmarkt	56	0	0	0	0	0	0	0
1724 Herstelplan coronacrisis	239	0	0	0	0	0	0	0
292 Economische ontwikkeling	82	0	0	0	0	0	0	0
296 Centrum en centrumontwikkelingen	3	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 2.5 Economie & Lobby	381	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	36.305	39.199	32.768	604	33.372	33.151	33.184	33.035
Onttrekkingen								
2.4 Educatie								
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Economie & Lobby								
1724 Herstelplan coronacrisis	75	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	75	0	0	0	0	0	0	0
Storting								
2.2 Sport								
1254 Gebouwenbeheer/onderh Sportaccomm	25	0	0	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	0	25	0	0	0	0	0	0
Totaal 2.2 Sport	25	25	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-22.462	-22.978	-21.536	-267	-21.803	-21.632	-21.687	-21.717

Algemene toelichting financiële toelichting

Zie hiervoor de algemene toelichting zoals bij programma 1 opgenomen.

Cultuur

Het subsidiebedrag voor de restauratie monumenten wordt verhoogd en daarmee wordt de provinciale subsidie ook verhoogd. Hiermee is de verhoging van de baten van € 52.000 grotendeels verklaard.

De verhoging van de lasten van € 333.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

- structureel hogere lasten restauratie monumenten € 87.000 N
- incidentele lasten erfgoed - omgevingswet € 40.000 N
- structureel hogere lasten erfgoedcentrum € 18.000 N
- structurele lasten Ondernemen met Cultuur € 47.000 N
- structureel hogere lasten subsidie De Storm € 27.000 N
- structureel hogere lasten subsidie Boogie Woogie € 35.000 N

De kosten voor de restauratie van monumenten zijn fors gestegen en daarom wordt voorgesteld om het beschikbaar te stellen subsidiebedrag te verhogen. Zoals hierboven al aangegeven wordt daarmee ook de provinciale subsidie verhoogd.

Met de invoering van de omgevingswet moeten er op het gebied van erfgoed diverse zaken worden aangepast.

De jaarlijkse bijdrage aan het erfgoedcentrum (ECAL) wordt met name als gevolg van de loonontwikkelingen verhoogd.

De Stichting Ondernemen met Cultuur ontvangt in 2024 een subsidie van € 47.000. De subsidie zal jaarlijks afnemen.

De subsidie aan De Storm en Boogie Woogie is met 4,6 % geïndexeerd.

Sport

Voor de jaren 2023 tot en met 2026 ontvangen wij een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk voor het project Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Hiermee zijn de verhoogde inkomsten voor de jaren 2024-2026 verklaard. De inkomsten en uitgaven voor 2023 worden bij de eindejaarsrapportage 2023 verantwoord. Hier staan uitgaven voor dezelfde bedragen tegenover. Hiermee is de verhoging van de baten van € 194.000 grotendeels verklaard.

Het voordeel van € 244.000 bij de lasten wordt als volgt verklaard:

- structureel hogere lasten
combinatiefunctie € 31.000 N
- incidenteel lagere lasten verduurzaming sportveldverlichting €
152.000 V
- structureel hogere subsidie zwembad
Jaspers € 20.000 N
- incidenteel hogere lasten Lokaal
sportbeleid € 24.000 N
- structureel lagere
doorbelasting € 194.000 V

Zoals hierboven aangegeven ontvangen wij voor de jaren 2023-2026 de SPUK GALA. Voor het onderdeel buurtsportcoach ontvangen wij € 31.000 meer dan al was begroot.

De raad heeft in de loop van 2023 besloten om het voor 2024 beschikbaar gestelde budget voor de verduurzaming van sportveldverlichting naar 2023 te halen. Dat leidt tot een voordeel in 2024.

De subsidie aan zwembad Jaspers is met 4,6 % geïndexeerd.

Vanuit de SPUK GALA is voor het lokaal sportbeleid een bedrag van € 24.000 beschikbaar gesteld.

Voor de lagere doorbelasting ambtelijke kosten en kapitaallasten verwijzen naar programma 4 waar de ontwikkelingen van de ambtelijke kosten en de kapitaallasten worden toegelicht.

De lagere doorbelasting heeft betrekking op de verlaagde doorbelaste ambtelijke inzet en kapitaallasten.

De verhoging van de lasten vanaf 2025 wordt veroorzaakt door hogere doorbelasting van ambtelijk inzet en kapitaallasten.

Inkomen en participatie

De detacheringsoptbrengsten van de SW-medewerkers worden voor 2024 hoger geraamd. Hiermee is de verhoging van de baten van € 91.000 grotendeels verklaard.

De hogere lasten van € 461.000 worden grotendeels als volgt verklaard:

Structureel:

- lagere lasten opgave Armoede € 123.000 V
- lagere lasten meedoenregeling volwassenen € 100.000 V
- hogere lasten Bijzondere Bijstand € 93.000 N
- lagere lasten basisbanen € 70.000 V
- hogere lasten Stadsbank € 50.000 N
- hogere lasten uitvoeringskosten Fijnder € 688.000 N

Incidenteel:

- lagere lasten werkaanvaardingspremie € 94.000 V
- hogere lasten opgave Armoede € 50.000 N

Vanaf 2024 wordt er geen structureel budget meer beschikbaar gesteld voor de opgave Armoede. Voor 2024 wordt nog éénmalig een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beleidsplan.

Het beschikbaar gestelde budget voor de meedoenregeling volwassenen wordt gehalveerd omdat het beroep op deze regeling gering is.

Het beroep op de Bijzondere Bijstand zal in 2024 licht toenemen. De verhoging is gebaseerd op de begroting van Fijnder.

De eerder in de begroting opgenomen lasten voor de werkaanvaardingspremie en basisbanen komen te vervallen omdat voorgesteld wordt beide onderdelen niet op te pakken als gevolg van de door te voeren bezuinigingen.

De kosten voor de Stadsbank en Fijnder stijgen met name door de stijgende loonkosten.

Educatie

Door loon- en prijsontwikkelingen vallen de kosten voor het leerlingenvervoer in 2024 hoger uit. Hiermee is het verschil van € 53.000 grotendeels verklaard.

De stijging van de lasten per 2026 wordt veroorzaakt door de in dat jaar ontstane kapitaallasten voor buurtschapsschool Woold.

Kredieten

De belangrijkste begrote kredieten 2024 (zie ook bijlage 4) binnen dit programma zijn :

• Voorbereidingskrediet school Woold	€ 276.000
• Toplaag kunstgras FC Winterswijk	€ 1.147.000
• Trias toplaag kunstgras	€ 420.000
• Meddo renovatie toplaag kunstgras	€ 524.000
• Avanti / Wiko kunstgrasveld	€ 254.584

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Er zijn in 2024 geen onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

